

1425. 5. Dec. 1898: 2. Beh. af Lovf. om

komme til at forlange mere. Det ærede Medlem ved godt, at det gaar bestemt mod den Taktik, der følges her i Tinget; at gaa til strengere Bestemmelser senere, naar man først har indrømmet de lettere Betingelser, lader sig sikkert ikke gøre. Jeg tror derfor, at vi praktisk meget vel kunne forsvarer at sige, at slaa vi 400 Kr. eller $\frac{1}{10}$ fast nu, saa er det slaaet fast for al Fremtid, saa længe denne Lov eller en anden Lov som Fortsættelse af den gælder. Og det er det, jeg er imod, fordi jeg ikke indser Nødvendigheden af at paalægge Statskassen den Bekostning, som er forbunden dermed. Jeg indser Nødvendigheden af at lade Statskassen tage Del med i den aarlige Forrentning af de Beløb, den laaner ud, saaledes at Renten ikke overbebyrder de paagældende, men jeg indser ikke Nødvendigheden af ikke at forlange af dem, naar nogle faa Aar ere gaaede, saa at de have haft Tid til at forberede sig derpaa, at de skulle være Ejere af en Femtedel af den Sum, som Jordlodden koster.

Borghjerg: Den højtærede Landbrugsminister paastod, at han ikke kunde se stor Forskel paa det af Landbokommissionen udarbejdede Forslag og det, som Folketinget har vedtaget, han troede, at hvis det ene ikke gjorde Landarbejderne til Herregaardsslaver, kunde det andet heller ikke gøre det. I og for sig glæder denne Udtalelse mig, thi den viser, at Landbrugsministeren ikke længer mener, at der er saa stor principiel Forskel paa Folketingets Standpunkt og paa Landbokommissionens, og det berettiger til Haab om, at Landbrugsministeren vil gaa med til Folketingets Forslag. Men jeg skal dog bemærke, at det jo netop har været den Hovedindvending, som den nuværende Landbrugsminister og Landstinget hidtil have gjort mod Folketingets Forslag, at det ikke gav Herremændene saa stor Ud-sigt til at faa stavnsbunden fast og billig Arbejdskraft, som de gerne ønskede. Jeg skal oplyse og med den højtærede Formands Tilladelse oplæse, hvad Landstingsflertallet skriver i sin Beretning om det paagældende Lovforslag i Samlingen 1896—97. Det hedder: „I § 4 har Folketinget for-

Tilvejebr. af Jordf. for Landarb. 1426.

øget Jordloddens Størrelse til $3\frac{1}{2}$ a 5 Tdr. Land Middelfjord, eller hvad dertil svarer, imod Regeringsforslagets 3 a 4 Tdr. Land osv. . . . I denne Henseende er Flertallet — altsaa det Landstingsflertal, hvortil den Gang den højtærede Landbrugsminister hørte, og hvortil han vel hører endnu — mest tilbøjeligt til at lade det have sit Forblivende ved Regeringsforslaget, der stemmer med det Forslag, som i sin Tid fremkom fra Landbokommissionen, idet det kan befrygtes, at den af Folketinget vedtagne Forøgelse af Jordloddens Størrelse ikke vil levne paagældende Tid til ved Siden af Driften af sin egen Jordlod at søge Erhverv ved at arbejde for andre, hvad der efter fleres Formening maa anses nødvendigt, saafremt den paagældende skal kunne bestaa ved en Ejendom, paa hvilken der hæfter en betydelig Gæld. Det vil altsaa ses, at det Landstinget frygter, naar Jordlodderne blive saa store, som Folketinget foreslaar, er, at de paagældende Landarbejdere ikke skulle faa Tid nok til at gaa paa Arbejde paa Herregaardene, det er altsaa denne Frygt, som har bevirket, at Landstinget ikke vil gaa ind paa Folketingets Forslag. Men hvis den højtærede Landbrugsminister mener at Landarbejderne nu — ogsaa efter Folketingets Forslag blive Herregaardsslaver, kan han fornuftigvis heller ikke længer have noget at indvende imod dette Forslag, thi det er jo det, han og hans Partifæller ønske. Jeg antager derfor, at de efter Landbrugsministerens sidste Replik ville stemme for Forslaget i Folketingets Affattelse.

Landbrugsministeren (A. Hage): Det ærede Medlem er ganske uberettiget til at sige, at jeg ønsker, at Landarbejderen skal være Herregaardsslave, det er et Udtryk, han er ganske uberettiget til at bruge, og fordi der i det andet Ting er udtalt af et enkelt Medlem, at man kunde ønske, at en Del af det Arbejde, som vedkommende Landarbejder fik til overs, kunde anvendes paa andre Gaarde — der staar ikke et Ord om „Herregaarde“, det er noget, det ærede Medlem selv tilføjer — er der dog derfra og til at stemple dem som Herregaardsslaver et Spring, som jeg overlader